

programma

BARBARA BONNEY
Schubert

DESINGEL WOENSDAG 16 APRIL 97
Lieder

Barbara Bonney *sopraan*
Malcolm Martineau *piano*
Walter Boeykens *klarinet*

Franz Schubert (1797-1828)

Vier Mignon Lieder

Kennst du das Land

Heiss mich nicht reden

Nur wer die Sehnsucht kennt

So lass mich scheinen

Ellens Gesang (Ave Maria)

Suleika (Was bedeutet die Bewegung)

Klärchen's Lied (Freudvoll und Leidvoll)

Gretchen am Spinnrad

40'

pauze

Ganymed

Abends unter der Linde

An die untergehende Sonne

Erlafsee

Auf dem Wasser zu singen

Der Hirt auf dem Felsen

30'

ism. Concertvereniging Conservatorium
inleiding door Lucrece Maeckelberg . 19.15 uur . Foyer
begin concert 20.00 uur
pauze omstreeks 20.45 uur
einde concert omstreeks 21.40 uur
teksten programma & coördinatie Lucrece Maeckelbergh, deSingel
druk programmaboekje Tegendruk

Franz Schubert © aquareel van Wilhelm August Rieder, 1825

SCHUBERT, GOETHE EN DE ANDEREN

Als Schubert in 1814- 17 jaar oud - "Gretchen am Spinnrade" componeert, heeft hij al een dertigtal liederen op zijn actief. Dit is zijn eerste confrontatie met de poëzie van Goethe en de dichter laat hem niet meer los. Goethe levert hem de inspiratie voor zijn eerste absolute meesterwerk, waarin alle kansen die het gedicht hem biedt, benut zijn. In totaal schrijft Schubert een zeventigtal liederen op gedichten van Goethe, dat is het meest van alle tekstdichters, al laat hij hem ook wel eens een paar jaar rusten. Als in 1821 voor het eerst een aantal van zijn liederen gepubliceerd worden, staat Schubert er dan ook op dat de Goethe-Lieder op de eerste plaats komen, met "Erlkönig" als op. 1 en "Gretchen am Spinnrade" als opus 2. Tot de hoogtepunten onder de Goethe-composities behoren natuurlijk de groepen "Lieder aus Wilhelm Meister", met de "Lieder der Mignon" en de "Gesänge des Harfners". Maar ook voor losse liederen vindt Schubert in Goethe een bijna ideale inspiratiebron. Zijn poëzie verenigt de eenvoud van het volkslied met een literair hoogstaande kwaliteit en behandelt vaak thema's, die tot de constanten zijn gaan behoren in de liederen van Schubert: de natuur als personage, de angst voor de verborgen machten van de natuur, de zwerver, voortdurend op zoek naar een wonderbaar 'elders', zonder het ooit te bereiken.

Gretchen am Spinnrade (D 118) is ontroerend in zijn zuiverheid en onschuld. Schubert schrijft het in één ruk op 16 oktober 1814. Het lied wordt beschouwd als het eigenlijke begin van het Duitse kunstlied, omdat Schubert er voor het eerst in geslaagd is een echte eenheid tot stand te brengen tussen woord en muziek.

Waarschijnlijk kende Schubert als hulponderwijzer het werk van Goethe en dat hij nu precies op dit moment aangetrokken is door dit fragment met Gretchen, kan te maken hebben met persoonlijke omstandigheden. Over vrouwen en liefdes in het leven van Schubert is niet zoveel bekend, maar dit

lied kan waarschijnlijk terecht geassocieerd worden met zijn verliefdheid op Therese Grob.

Op 4 oktober 1814 was een eerste belangrijke compositie van Schubert uitgevoerd in de kerk van de Augustijnen in Wenen: zijn *Mis in f* met onder andere zijn 'voorkeurszangeres' (volgens de Memoires van zijn broer Ferdinand): de sopraan Therese Grob.

Dat de genialiteit van het lied te maken heeft met de intense en intieme vreugde die Schubert ervaren heeft bij de uitvoering van zijn *Mis* met die jonge sopraan staat buiten twijfel. B. Massin spreekt van een 'amalgam tussen de muziek en de ontdekking van de vrouw, misschien de ontdekking van de liefde, waarbij de triomf van het pas ervaren succes alleen maar tussenkwam als element van opwindung.'

Schubert zelf zegt over Therese Grob, dat ze in zijn *Mis* 'wondermooi' zong, met een diep gevoel, en dat ze 'niet mooi was, haar gezicht getekend door pokken, maar ze was goed, een ingoed meisje.' In 1820 trouwt Therese Grob met de meester-bakker Johann Bergmann.

In de lente van 1815 componeert Schubert een aantal losse gedichten van Goethe, waaronder een uit het toneelstuk 'Egmont' van Goethe: 'Klärchens Lied'. (D 210). Het is niet duidelijk of Schubert de toneelmuziek die Beethoven gecomponeerd had voor Egmont - inclusief de twee liederen voor Klärchen - kende. Het is een heel eenvoudig lied, dat makkelijk buiten de context van het stuk kan staan.

Fascinerender is de manier waarop Schubert steeds terugkeert naar de thema's van Mignon en de Harfner uit Goethe's 'Wilhelm Meisters Lehrjahre'. Het zijn trouwens alleen de gezangen rond Mignon en de Harfner uit de roman die hem aanspreken.

Zijn behandeling van deze thematiek in de jaren 1815-1816, wijst al vooruit naar de grote cycli op het einde van zijn leven.

Schubert smeedt rond deze teksten van Goethe muziek van een uitzonderlijk gehalte, het zijn liederen die tot de merkwaardigste van de hele muziekgeschiedenis behoren en hun populariteit staat bijna in tegenspraak met het geniale ervan.

'Kennst du das Land' (D 321) schrijft Schubert op 23 oktober 1815. Hij beantwoordt niet aan de vereiste die Goethe zelf gesuggereerd had aan mogelijke componisten van zijn gedicht, nl: 'de gelijke opdeling door de grafische plaatsing van de strofe maakt de muzikant duidelijk dat ik een eenvoudig lied van hem verwacht. Mignon kan, door haar natuur, enkel een lied zingen, geen aria.'

Een vereiste waar Zelter nog aan voldoet, maar Schubert niet meer. Hij is het stadium van de eenvoudige strofische vorm voor deze suggestieve inhoud net voorbij een geeft het lied de complexere vorm van de gevarieerde strofe met een heel gediversifieerde begeleiding, die een kleurrijk tableau schildert waarop de vraag naar het 'Dahin' zich prangend aftekent.

Waarschijnlijk zou het lied dus - net als de versie van Beethoven, die Schubert waarschijnlijk kende - Goethe niet bevallen hebben.

In 1816 ontstaan de drie 'Gesänge des Harfners', een eerste kleine cyclus in het werk van Schubert.

Pas in 1821 neemt Schubert opnieuw 'Wilhelm Meisters Lehrjahre' ter hand. Misschien bracht de eerste publicatie van zijn liederen hem terug in contact met zijn vroegere Goethe-teksten.

Hij componeert twee Mignon-liederen: 'Heiss mich nicht reden' en 'So lasst mich scheinen'. De poëzie in deze twee liederen is bijna sacraal: ernstig, sereen. Tederheid is het bovendrijvende gevoel, met iets van voorzichtigheid in de expressie. De structuur is rechtlijnig, met de -voor Schubert- zo typische wissel tussen kleine en grote toonaard.

En dan is het al 1826, vijf jaar later, als Wilhelm Meister weer

opduikt. Van de twee liederen uit 1821 schrijft Schubert een nieuwe versie. Daarbij componeert hij nu ook "Nur wer die Sehnsucht kennt", een lied dat hij zes keer herwerkt heeft, een uniek- en veelbetekenend - geval in zijn liedoeuvre.

Een eerste versie was als duet bedoeld: een dialoog tussen de Harfner en Mignon. Nadien herschrijft hij het lied voor solostem, met dezelfde nostalgische hevigheid, dezelfde gebroken akkoorden, dezelfde uitgepuurde eenvoud om weer te geven, dat het geluk in het verleden ligt.

De drie Mignon-liederen (D 877) in de versie van 1826 vormen een kleine cyclus, die meestal gecombineerd wordt met het "Kennst du das Land" uit 1815.

Ook nog in 1821 inspireert een ander werk van Goethe Schubert, nl. de bundel gedichten "West-östlicher Divan", verschenen in 1819. Schubert componeert er vier liederen uit, waarvan de twee Suleika-liederen. Het eerste heeft als thema de Oostenwind, het tweede de Westenwind. Eigenaardig genoeg laat Schubert ze niet samen in één opus publiceren. Allebei evoceren ze een etherische sfeer en hebben ze een tintelend ritme. Van het eerste Suleika-lied: "Was bedeutet die Bewegung" (D 720), zegde Brahms dat hij het "het mooiste lied vond van de hele wereld."

Eigenlijk zijn de liederen niet echt van Goethe, maar Schubert weet niet dat Goethe in zijn bundel twee gedichten opgenomen heeft van Marianne von Willemer, een vrouw op wie hij toen verliefd was en die hij "Suleika" noemde. Het incognito van de jonge vrouw zou pas in 1850 opgehelderd worden.

Met "Ellens Gesang" komen we bij een andere inspiratiebron uit de romantische literatuur terecht: Walter Scott.

In de zomer van 1825 brengt Schubert een aantal weken door in Gmunden, in Salzkammergut. Hij is in het gezelschap van de zanger Vogl en geniet er van de natuur, de gastvrijheid en het lekkere eten. En ze musiceren er ook tot genoegen

van de gastfamilie. In een brief aan zijn ouders schrijft Schubert dat vooral de nieuwe liederen die hij gecomponeerd heeft op "The lady of the Lake" van Walter Scott erg in de smaak gevallen zijn en dat men zich vooral "verwonderd heeft over de vroomheid die ik tot uitdrukking heb gebracht in een kleine hymne aan de Heilige Maagd, die alle geesten hier ontroerd heeft en aangezet tot ingetogenheid."

Van de drie liederen bekend als "Ellens Gesang" is het derde, Ave Maria (D 839) een van de beroemdste van Schuberts vrouwenliederen. Het is een eenvoudig lied, waarbij de stem in een klimaat van sereniteit a.h.w. afzonderlijk boven de begeleiding zweeft.

Een lied dat een idealisering is van het beeld van de vrouw. Met "Ganymed" (D 544) komen we terug bij een Goethe-lied, waarin de muziek de tekst in die mate herdicht, dat er een dimensie aan toegevoegd wordt -zoals daarvoor het geval was geweest met "Gretchen am Spinnrade"

Als Ganymed misschien niet een van de grootste gedichten is van Goethe, dan behoort het zeker tot de grootste liedcomposities van Schubert. Een van de liederen waarin die innerlijke "Sehnsucht" ten top gedreven is, vertrekkend van een vredig ritme, via een steeds nerveuzer en extatischer wordend uitkijken naar wat bevrijding en bevrediging kan brengen- en alleen kan uitmonden in de rust van een bijna helleense god.

Ludwig Kosegarten is een dorpspriester en ook dichter maar eigenlijk tweederangs. Zijn gedichten inspireren Schubert dan ook niet tot hoogbevlagen liederen, al componeert hij in 1815 in één ruk 7 teksten van hem. De laatste keer dat hij op deze dichter terugkeert (lente 1816) is misschien de meest geslaagde: "An die untergehende Sonne" (D 457). Schubert heeft ook zowat de helft van het gedicht geschraapt.

Twee liederen waarin de natuur een ideale emotionele tolk is, zijn "Erlafsee" (D 586), een van de mooiste samenwerkingen

tussen Mayrhofer en Schubert en uiteraard het heel bekende "Auf dem Wasser zu singen" (D 774). Een tekst van Graf Leopold zu Stolberg, waarin Schubert op een geniale manier de idee gestalte geeft van de voortschrijdende tijd, het voorbijgaande leven, via het beeld van de golven, die voortdurend in beweging zijn. Zangstem en pianomelodie zijn op het nauwst verenigd en de tonaliteit lost zich pas helemaal op het einde op in As-groot.

"Der Hirt auf dem Felsen" (D 965) is bijna een kleine concertaria. Schubert verenigt er zijn ondertussen vertrouwde dichter Wilhelm Müller in met Wilhelmine von Chézy, de dichteres van Rosamunde, die het middendeel herdichtte. Dit allerlaatste lied van Schubert is tegelijk een vernieuwing door de uitbreiding van de begeleiding met een klarinet, die het pastorale effect moet weergeven van de herder die op zijn fluit de lente begroet.

Misschien schreef Schubert het lied op vraag van de zangeres Anna Milder-Hauptmann, die in 1825 een heel positief ontvangen interpretatie gezongen had van het tweede Suleikalied en de componist een brief gestuurd had met de vraag de "hem zeer toegewijde Anna Milder" niet te vergeten in zijn composities. Schubert lijkt niet veel aandacht aan haar verzoek te besteden, tot hij haar zich dan plots in oktober 1828 herinnert voor zijn laatst gecomponeerde werk. Het is pas na zijn dood dat ze de partituur in handen krijgt en ze geeft er de eerste vertolking van in Riga, in maart 1830. Het is een laatste uitnodiging tot "Wandern", een laatste grote droom van verlangen naar.

Lucrèce Maeckelbergh

FRANZ SCHUBERT (1797-1828)

VIER MIGNON LIEDER

1. Kennst du das Land ? D 321

Kennst du das Land, wo die Zitronen blühen,
Im dunklen Laub die Gold-Orangen glühen,
Ein sanfter Wind vom blauen Himmel weht,
Die Myrte still und hoch der Lorbeer steht,
Kennst du es wohl?

Dahin! Dahin

Möcht' ich mit dir, o mein Geliebter, ziehn.

2. Heiss mich nicht reden D 877/2

Heiss mich nicht reden, heiss mich schweigen,
Denn mein Geheimnis ist mir Pflicht;
Ich möchte dir mein ganzes Innre zeigen,
Allein das Schicksal will es nicht.

Zur rechten Zeit vertreibt der Sonne Lauf
Die finstre Nacht, und sie muss sich erheilen;
Der harte Fels schliesst seinen Busen auf,
Missgönnt der Erde nicht die tiefverborgnen Quellen.

Ein jeder sucht im Arm des Freundes Ruh,
Dort kann die Brust in Klagen sich ergiessen;
Allein ein Schwur drückt mir die Lippen zu,
Und nur ein Gott vermag sie aufzuschliessen.

3. Nur wer die Sehnsucht kennt D877/4

Nur wer die Sehnsucht kennt
Weiss, was ich leide!
Allein und abgetrennt
Von aller Freude,
Seh' ich an's Firmament
Nach jener Seite.
Ach! der mich liebt und kennt
Ist in der Weite.
Es schwindelt mir, es brennt
Mein Eingeweide.
Nur wer die Sehnsucht kennt
Weiss, was ich leide!

4. So lasst mich scheinen D 877/3

So lasst mich scheinen, bis ich werde,
Zieht mir das weisse Kleid nicht aus!
Ich eile von der schönen Erde
Hinab in jenes feste Haus.

Dort ruh' ich eine kleine Stille,
Dann öffnet sich der frische Blick;
Ich lasse dann die rein Hülle,
Den Gürtel und den Kranz zurück.

Und jene himmlische Gestalten
Sie fragen nicht nach Mann und Weib,
Und keine Kleider, keine Falten
Umgeben den verklärten Leib.

Zwar lebt' ich ohne Sorg' und Mühe,
Doch fühlt' ich tiefen Schmerz genug.
Vor Kummer altert' ich zu frühe;
Macht mich auf ewig wieder jung!

Ellens Gesang (Ave Maria) D 839

Ave Maria! Jungfrau mild,
Erhöre einer Jungfrau Flehen.
Aus diesem Felsen starr und wild
Soll mein Gebet zu dir hinwehen.

Wir schlafen sicher bis zum Morgen.
Ob Menschen noch so grausam sind.
Jungfrau, sieh der Jungfrau Sorgen,
Mutter, hör ein bittend Kind!
Ave Maria!

Ave Maria! Unbefleckt!
Wenn wir auf diesen Fels hinsinken
Zum Schlaf, und uns dein Schutz bedekt,
Wird weich der harte Fels uns dünken.
Du lächelst, Rosendüfte wehen
In dieser dumpfen Felsenkluft,
Mutter, höre Kindes Flehen,
Jungfrau, eine Jungfrau ruft!
Ave Maria!

Ave Maria! Reine Magd!
Der Erde und der Luft Dämonen,
Von deines Auges Huld verjagt,
Sie können hier nicht bei uns wohnen.
Wir woll'n uns still dem Schicksal beugen,
Da uns dein heil'ger Trost anweht;
Der Jungfrau wolle hold dich neigen,
Dem Kind, das für den Vater fleht.
Ave Maria!

Sir Walter Scott

Suleika I D 720

Was bedeutet die Bewegung?
Bringt der Ost mir frohe Kunde?
Seiner Schwingen frische Regung
Kühlt des Herzens tiefe Wunde.

Kosend spielt er mit dem Staube,
Jagt ihn auf in leichten Wölkchen,
Treibt zu sichern Rebenlaube
Der Insekten frohes Völkchen.

Lindert sanft der Sonne Glühen,
Kühlt auch mir die heissen Wangen,
Küsst die Reben noch im Fliehen,
Die auf Feld und Hügel prangen.

Und mir bringt sein leises Flüstern
Von dem Freunde tausend Grüsse;
Eh' noch diese Hügel düstern,
Grüssen mich wohl tausend Küsse.

Und so kannst du weiter ziehen!
Diene Freunden und Betrübten;
Dort wo hohe Mauern glühen,
Dort find' ich bald den Vielgeliebten.

Ach, die wahre Herzenskunde,
Liebeshauch, erfrischtes Leben
Wird mir nur aus seinem Munde,
Kann mir nur sein Atem geben.

Marianne von Willemer, bewerkt door Johann Wolfgang von Goethe

Johann Wolfgang von Goethe © schilderij van Franz Gerhardt van Kugelgen, 1810

Die Liebe (Clärchen's Lied) D 210

Freudvoll
Und leidvoll,
Gedankenvoll sein;
Langen
Und bangen
In schwebender Pein;
Himmelhoch jauchzend,
Zum Tode betrübt;
Glücklich allein
Ist die Seele, die liebt.

Johann Wolfgang von Goethe uit Egmont

Gretchen am Spinnrade D118

Meine Ruh' ist hin,
Mein Herz ist schwer,
Ich finde sie nimmer
Und nimmermehr.

Wo ich ihn nicht hab',
Ist mir das Grab,
Die ganze Welt
Ist mir vergällt.

Mein armer Kopf
Ist mir verrückt,
Mein armer Sinn
Ist mir zerstückt.

Nach ihm nur schau' ich
Zum Fenster hinaus,
Nach ihm nur geh' ich
Aus dem Haus.

Sein hoher Gesang,
Sein' edle Gestalt,
Seines Mundes Lächeln,
Seiner Augen Gewalt.

Und seiner Rede
Zauberfluss.
Sein Händedruck,
Und ach, sein Kuss!

Mein Busen drängt sich
Nach ihm hin.
Ach dürft'ich fassen
Und halten ihn.

Und küssen ihn,
So wie ich wollt',
An seinen Küssen
Vergehen sollt'!

Ganymed D 544

Wie im Morgenglanze
Du rings mich anglühst,
Frühling, Geliebter!
Mit tausendfacher Liebeswonne
Sich an mein Herz drängt
Deiner ewigen Wärme
Heilig Gefühl,
Unendliche Schöne!

Dass ich dich fassen möcht
In diesen Arm!

Ach, an deinem Busen
Lieg ich, schmachte,
Und deine Blumen, dein Gras
Drängen sich an mein Herz.
Du kühlst den brennenden
Durst meines Busens,
Lieblicher Morgenwind!
Ruft drein die Nachtigall
Liebend nach mir aus dem Nebeltal.

Ich komm, ich komme!
Wohin? Ach, wohin?

Hinauf! Hinauf strebt's,
Es schweben die Wolken
Abwärts, die Wolken
Neigen sich der sehrenden Liebe.
Mir! Mir!
In euerm Schosse
Aufwärts!
Umfangend umfassen!
Aufwärts an deinen Busen,
Alliebender Vater!

Abends unter der Linde D 235

Woher, o namenloses Sehnen,
Das den beklemmten Busen presst?
Woher, ihr bittersüssen Tränen,
Die ihr das Auge dämmernd nässt?
Abendrot, o Mondenblitz,
Flimmt blasser um den Lindensitz.

Es säuselt in dem Laub der Linde;
Es flüstert im Akazienstrauch;
Mir schmeichelt süß, mir schmeichelt linde
Des grauen Abends lauer Hauch.
Es spricht um mich wie Geistergruss;
Es geht mich an wie Engelkuss.

Ludwig Kosegarten

An die untergehende Sonne D 457

Sonne, du sinkst, sink in Frieden, o Sonne!
Still und ruhig ist deines Scheidens Gang,
Rührend und feierlich deines Scheidens Schweigen.
Wehmut lächelt dein freundliches Auge,
Tränen entträufeln den goldenen Wimpern:
Segnungen strömst du der duftenden Erde.
Immer tiefer, immer leiser,
Immer ernster, feierlicher
Sinkest du den Äther hinab.

Sonne, du sinkst, sink in Frieden, o Sonne!
Es segnen die Völker, es säuseln die Luft,
Es räuchern die dampfenden Wiesen dir nach;
Winde durchrieseln dein lockiges Haar;
Wogen kühlen die brennende Wange;
Weit auf tut sich dein Wasserbett.
Ruh'in Frieden, ruh'in Wonne!
Die Nachtigall flötet dir Schlummergesang,
Sonne, du sinkst, sink in Frieden, o Sonne!

Ludwig Kosegarten

Erlafsee D586

Mir ist so wohl, so weh'
Am stillen Erlafsee:
Heilig Schweigen in Fichtenzweigen,
Regungslos der blaue Schoss,
Nur der Wolken Schatten flieh'n
Überm dunklen Spiegel hin,
Frische Winde kräusel'n linde
Das Gewässer
Und der Sonne güld'ne Krone flimmern blässer.
Mir ist so wohl, so weh'
Am stillen Erlafsee.

Johann Mayrhofer

Auf dem Wasser zu singen D774

Mitten im Schimmer der spiegelnden Wellen
Gleitet, wie Schwäne, der wankende Kahn;
Ach, auf der Freude sanft schimmernden Wellen
Gleitet die Seele dahin wie der Kahn;
Denn von dem Himmel herab auf die Wellen
Tanzet das Abendrot rund um den Kahn.

Über den Wipfeln des westlichen Haines
Winket uns freundlich der rötliche Schein;
Unter den Zweigen des östlichen Haines
Säuselt der Kalmus im rötlichen Schein;
Freude des Himmels und Ruhe des Haines
Atmet die Seel' im errötenden Schein

Ach, es entschwindet mit tauigem Flügel
Mir auf den weigenden Wellen die Zeit
Morgen entschwinde mit schimmerndem Flügel
Wieder wie gestern und heute die Zeit,
Bis ich auf höherem strahlendem Flügel
Selber entschwinde der wechselnden Zeit.

Friederich Leopold Graf zu Stolberg

Der Hirt auf dem Felsen D965

Wenn auf dem höchsten Fels ich steh,
Ins tiefe Tal herniederseh und singe:
Fern aus dem tiefen dunklen Tal
Schwingt sich empor der Widerhall der Klüfte.
Je weiter meine Stimme dringt,
Je heller sie mir widerklingt von unten.
Mein Liebchen wohnt so weit von mir,
Drum seh'n ich mich so heiss nach ihr hinüber.

In tiefem Gram verzehr ich mich,
Mir ist die Freude hin,
Auf Erden mir die Hoffnung wich,
Ich hier so einsam bin.
So seh'nend klang im Wald das Lied,
So seh'nend klang es durch die Nacht,
Die Herzen es zum Himmel zieht
Mit wunderbarer Macht.

Der Frühling will kommen,
Der Frühling meine Freud,
Nun mach ich mich fertig
Zum Wandern bereit.
Je weiter meine Stimme dringt,
Je heller sie mir wiederklingt.

Barbara Bonney

Barbara Bonney behoort zeker tot de meest talentvolle sopranen van het ogenblik en ze geldt dan ook als een van de meest vooraanstaande lied- en concertzangeressen van haar generatie. Barbara Bonney zingt bij de belangrijkste operagezelschappen ter wereld. Haar vertolking van Sophie in *Der Rosenkavalier* onder leiding van Sir Georg Solti en van Pamina in *La Scala* met Carlos Kleiber zijn ronduit exemplarisch; ze werden beide op video uitgebracht. Als concertzangeres trad Barbara Bonney onlangs op met de Wiener Philharmoniker onder leiding van Seiji Ozawa en Riccardo Muti, de Berliner Philharmoniker onder leiding van Claudio Abbado (Mahler), het Radio Symfonie Orkest van Berlijn met Vladimir Ashkenazy (Mahler) en de Norddeutscher Rundfunk met John Eliot Gardiner (*Paradies und die Peri* en Mahler). In de zomer van 1995 was zij in residentie bij het Tanglewood festival in de Verenigde Staten en trad zij, naast de recitals en de masterclasses die zij verzorgde, uitgebreid op met het Boston Symphony Orchestra onder leiding van Ozawa. Barbara Bonney is ook een belangrijke opname-artieste. Tot haar belangrijkste cd's behoren opnames met Claudio Abbado, John Eliot Gardiner en Nikolaus Harnoncourt. Haar meest recente opname met Gardiner van Lehars *Die Lustige Witwe* (DG) werd enthousiast onthaald door de critici evenals haar opnames van recitals met lieder van Richard Strauss, Mozart, Hugo Wolf, Mendelssohn en Schubert begeleid door wijlen Geoffrey Parsons. Daarnaast zijn er opnames van *Le Nozze di Figaro*, *Don Giovanni* en *Die Zauberflöte* van Mozart met zowel Harnoncourt als Östman en *Hänsel und Gretel* van Humperdinck onder leiding van Jeffrey Tate. Recent uitgebrachte opnames zijn *La Clemenza di Tito* voor Decca, *Exsultate Jubilate* onder Trevor Pinnock en *Carmina Burana* onder Andre Previn voor DG. Haar Liedreeks wordt verdergezet met cd's begeleid door Previn en Ashkenazy. Toekomstige engagements omvatten *Falstaf* en *Elisa* aan de Metropolitan Opera en *Figaro* en *Rosenkavalier* voor de Opera Bastille te Parijs. Daarnaast zal Barbara Bonney door Japan toernemen met Ozawa en onderneemt ze een belangrijke Europese toernee met het Oslo Philharmonic onder leiding van Mariss Jansons.

Malcolm Martineau

Malcolm Martineau werd geboren te Edinburgh en studeerde muziek aan het St Catherine College, Cambridge. In 1981 zette hij zijn studies verder aan het Royal College of Music en momenteel studeert hij bij Joyce Rathbone. Hij won ondermeer de Waltham Gruner International Lieder Competition. In 1989 begeleidde hij de winnaars van de liedprijs bij de Cardiff Singer of the World en in 1990 de Elly Ameling Award. Hij speelde op master classes in de Britten-Pears School in Aldeburgh van Dame Joan Sutherland, Elisabeth Schwarzkopf, Suzanne Danco, Ileana Cotrubas en Kurt Equiluz. Malcolm Martineau heeft veel van de meest vooraanstaande zangers ter wereld begeleid waaronder Dame Janet Baker, Thomas Allen, Sarah Walker, Della Jones, Frederica von Stade, Tom Krause, Bryn Terfel en Simon Keenlyside. Daarnaast musiceerde hij met talrijke markante instrumentalisten waaronder klarinettiste Emma Johnson. Hij vertolkte zijn eigen serie bij het St Johns Smith Square met de complete liederen van Debussy en Poulenc en een belangrijke Britten serie bij de Wigmore Hall (beiden uitgezonden door de BBC). Hij nam deel aan talrijke festivals in het Verenigd Koninkrijk, gaf verscheidene recitals voor de BBC en speelde op de festivals van Aix-en-Provence, Edinburgh en Salzburg en in Noord- en Zuid-Amerika. Malcolm Martineau plant recitals in Parijs, Amsterdam, Wenen, Milaan, Berlijn en in het Verenigd Koninkrijk en Noord-Amerika met Amanda Roocroft, Barbara Bonney, Joan Rodgers, Anne Sofie von Otter, Thomas Allen, Olaf Bär, Simon Keenlyside en Bryn Terfel. Recente opnameprojecten omvatten recitals van Schubert met Bryn Terfel (voor Deutsche Grammophon) en Simon Keenlyside (voor EMI), de volledige Fauré liederen met Sarah Walker en Tom Krause, recitalopnames met Emma Johnson, Della Jones en Yvonne Kenny en de volledige volksliederen van Britten voor Hyperion.

Walter Boeykens

De internationale carrière van de Belgische klarinettist Walter Boeykens heeft zich de laatste jaren snel ontwikkeld. Optredens bij de grote Europese muziekfestivals van Berlijn, Parijs, Madrid, Warschau, het Festival Van Vlaanderen, het Festival de Wallonie en het Holland Festival waren het begin van een wereldwijde doorbraak. Sinds 1985 wijdt hij zich uitsluitend aan solistische en kamermuziekoptredens over heel Europa, Israël, de Verenigde Staten, Venezuela, Japan, Korea, Zijn uitgebreide discografie omvat inmiddels het merendeel van de meesterwerken uit de klarinetliteratuur. Tot de recente opnames behoren o.m. een cd met de sonates van Brahms en één met de concerto's van Weber. Voor Harmonia Mundi France realiseert hij met zijn eigen Walter Boeykens Ensemble (opgericht in 1988) een indrukwekkende serie met alle standaardwerken uit het kamermuziekrepertoire voor klarinet. Onder leiding van Boulez creëerde hij de orkestversie van diens Domaines. Andere eminente dirigenten waarmee hij reeds samenwerkte zijn Munch, Markovsky, Frubeck de Burgos, Bertini, Bernstein, Conlon. Lorin Maazel inviteerde hem voor het prestigieuze Red Sea International Music Festival in Israël. Walter Boeykens is als docent verbonden aan de conservatoria van Antwerpen (waar hij het unieke Walter Boeykens Clarinet Choir oprichtte) en Rotterdam, aan de Académie Internationale d'Eté te Nice, aan de Cité de la Musique in Parijs en aan de Scuola de Alto Perfezionamento Musicale te Saluzzo (Turijn). Daarnaast geeft hij regelmatig Master Classes. Zijn studenten zijn uit vele landen afkomstig en de zowel qua techniek als qua interpretatie duidelijk herkenbare Boeykensstijl begint zich hierdoor internationaal steeds meer door te zetten. In 1995 en 1996 werd hij benoemd tot Cultureel Ambassadeur van Vlaanderen.

Gemeentekrediet

Nationale Loterij

AGFA

DeMorgen

deSingel wordt betoelaagd door de Vlaamse Gemeenschap en geniet de steun van de Provincie Antwerpen

deSingel

HOOFDINGANG EN BESPREEKBUREAU

Desguinlei 25 . 2018 Antwerpen
tel. 03/248.38.00 . fax 03/248.28.28

ADMINISTRATIE

Jan Van Rijswijcklaan 155 . 2018 Antwerpen
tel. 03/244.19.20 . fax 03/244.19.59